

Syvende søndag i treenighetstiden

Matt 13:1-9, 18-23 (1 Mos 25:19-34; Sal 119:105-112; Jes 55:10-13; Sal 65:(1-8),9-13; Rom 8:1-11)

Matteus 13 er åsted for denne og de to kommende søndagene. Det er utelukkende *lignelser* han tar for seg. Først ut er lignelsen om *Såmannen (Sædemanden)*. Vv1-9 er selve lignelsen, mens vv18-23 er forklaringen.

Før selve lignelsen blir vi tatt med til en scene hvor Jesus går ned til sjøen. Hit kommer det folk for å høre hva han vil si – så mange at han går ut i en båt for å kommunisere best mulig til den oppmøtte flokken.

Den velkjente lignelsen om såmannen kommuniserte nok godt til Jesu samtid. Det er ikke de mest avanserte jordbruksteoriene som tas i bruk, så de ble nok godt forstått av alle som lyttet. At en *rabbi* brukte dagligdagse konsepter for å forklare evige sannheter, var utvilsomt virkningsfullt.

Lignelsen handler om en såmann med veldig varierende hell. Han kaster kornet slik at det ikke bare havner der det skal (i god jord), men også ved veien, der hvor jordsmonnet var tynt, og oppi tornebusker. Det er disiplene som får høre Jesu egen tolkning:

Alt som ikke havnet i god jord, er forskjellige måter å respondere forkjært på Guds ord. Jesus har tre kategorier: De som ikke forstår det de hører, de som ikke er utholdende, og de som blir distraheret av plager eller nytelse. Det er slående at Jesus ikke lanserer noen *negative* kjennetegn ved eventuelle tilhørere. Det er ingen kategori som «de som hater Gud» eller «de som er onde» - *alle* har en kapasitet til å ta imot Guds ord! At noen har en begrenset evne til å ta imot, handler primært om omstendighetene de lever under – og rikdom er et vel så stort problem som armod. Den vanskeligste å forstå er kanskje de som mangler evne til å *forstå*. Det kan umiddelbart høres ut som et medfødt, kognitivt problem – og *urettferdig!* Den andre setningen gir imidlertid ansvaret til «den onde», som røver det som er sådd i hjertet!

Vi må også kommentere det som falt i *god jord*: Det er ikke måte på hva slags resultater vi kan vente av det som faller der! Hundre, seksti, tretti ganger det som ble sådd! Det er en spennende parallell til løftesønnen Isak (som i forrige søndags tekster) også her: Den eneste andre gangen «hundre(fold)» forekommer i Bibelen, er i 1 Mos 26:12, og det er nettopp Isak som velsignes etter å ha sådd!

Den som tar imot ordet og *forstår det*, er den «gode jorden». Her må det å *forstå* (gr. *syniæmi*, bokst. å sette sammen) innebære mer enn kognitiv forstand, men faktisk appropriasjon som resulterer i handling.

Andre tekster

Teksten fra 1 Mos handler om Esau som selger førstefødselsretten sin for et måltid. Salmetekstene handler om Guds forsyn og store omsorg for alle som stoler på ham. Jesaja-teksten står i en viss korrelasjon med såmann-lignelsen. Her får vi høre at Guds ord er som vannet som kommer fra himmelen for å gi liv til alt som lever. Herfra kommer det mye brukte ordet «Guds ord vender ikke tomt tilbake». Rom 8 handler om et liv i Ånden, i motsetning til et liv i «kjøttet/kødet».

Temaer

Det er fristende å utfordre lytteren til å reflektere over hva slags jordsmann en sitter med. Sannsynligvis vil flere kjenne seg igjen i flere av jordsmennene, avhengig av hvilken livsperiode man er i. Da bør en svare tydelig på hva det har å si:

Å identifisere de andre jordsmennene i livet betyr selvsagt ikke at en er fortaapt – tvert imot kan det bidra til å stille en diagnose på hvorfor en ikke opplever seg *investert* eller *begeistret* for troen. Kanskje er den svak, kanskje har den få praktiske konsekvenser for livet. Særsilt i vår tid har denne teksten en viktig innfallsvinkel. Vi har, mer enn i noen annen tidsalder, *tidstyver* og *oppmerksomhetstyver*. Skjermavhengighet, enten det handler om scrolling eller strømmetjenester, gjør at vi sjelden har et ufrivillig stille øyeblikk. Guds ord har hardere konkurranse enn tidligere. Vi må *velge* å ta en stille stund med Guds ord. Den kommer ikke av seg selv. Vi må *ta oss tid* til å prøve å *forstå*, å *sette sammen* det som Gud vil si oss.

Dagens scrolle-samfunn gjør oss utålmodige. Endorfin-jaget krever umiddelbart stimuli. På samme måte blir vi trent til en umiddelbar respons. Den er imidlertid verdiløs så lenge den ikke leder til endring, til faktisk *formatio* – en utvikling i kjennskap til Gud.

En velbrukt kommentar til lignelsen om såmannen er at såmannen som Jesus forteller om har *god råd*. Han er bent frem slurvete og kaster korn på steder hvor det ikke bør forventes at noe skal vokse. På samme måte skal vi være *rause* med Guds ord – og ikke ta så mye hensyn til hvor vi tror det vil vokse og ikke. Gud har sin egen vilje og makt uavhengig av vårt *manus*, vår *avlevering*, av vår *patos*, av vår *frimodighet* – så lenge vi vil forkynne hans ord, har dét en kraft *i seg selv*. Ønsker Gud at det skal spire, så spirer det. Og hvor mye? Så mye som Gud vil – gjerne overnaturlig mye.

En metodistisk forståelseshorisont

Det er en kanskje en «cheesy» parallell, men at Jesus forkynner utendørs, og endog i båten, minner om den trengsel John Wesley opplevde under metodistvekkelsens start. Han måtte være kreativ på samme måte, og balanserte til og med på sin fars gravstein når tilhørerne ble mange.

Forutgående nåde kommer også til syne her, i bildet med den sjenerøse såmannen som kaster frø *overalt* slik at vi ikke kan unngå å finne dem. Ikke slik å forstå at nåden er uunngåelig, for dens virksomhet er avhengig av vår respons. På samme måte må frøene ha riktige forutsetninger for å spire!

Spørsmål til ettertanke

Hva er mitt jordsmann? Kan jeg endre på det?

Hva kan jeg gjøre for å fjerne tornebuskene mine?

Hvorfor føler jeg meg likegyldig til budskapet?

Hvorfor forstår jeg ikke ordet?